

נייר עמדה משותף לכנסת ה-19 – ההסתדרות הרפואית בישראל והאגודה לזכויות האזרח בישראל

עצרו את התדרדרות שירותי בריאות התלמיד הבטיחו לתלמידי ישראל את ההשגחה הרפואית הראויה

הארגונים החתומים מטה פונים בזאת למפלגות ולחברי הכנסת הנבחרים – הבטיחו שבכנסת הבאה תופסק הפגיעה הקשה הנמשכת מזה שנים בבריאותם של תלמידי ישראל.

עצירת התדרדרות שירותי בריאות התלמיד הפכה לנושא המאחד סביבו חברי כנסת ואישי ציבור בעלי תפיסות שונות ביחס להפרטה, מהשמאל ומהימין, חברי כנסת דתיים וסיעות מרכז. הכנסת הקודמת חזרה והתריעה, חזרה ודרשה לשנות את המהלך אשר החל לפני יותר מעשור בייבוש מסיבי של השירות, נמשך בהעברתו לקבלן ללא מכרז ולבסוף בהפרטה בפיקוח חסר לידי גורם פרטי. חמור מכך, גם ההתמקדות נתונים כמותיים (כיסוי חיסונים, שיעור ביצוע בדיקות רופא ואחות) נכשלה שנה אחר שנה בשל מחדלי תהליכי המכרז והעברת השירות בין חברות שונות.

כפי שכתבה בצער נשיאת בית המשפט העליון לשעבר, השופטת דורית ביניש

“כל אדם בוגר שהתחנך במדינת ישראל זוכר את אחות בית הספר ואת המעמד שהיה לאחות במוסדות החינוך הן לעניין מתן עזרה ראשונה והן לעניין רפואה מונעת. אחות בית הספר במדים ירוקים, כשלצוארונה הלבן סיכה שהיתה סמל מזהה, היתה מוסד חיוני בכל בית ספר. כל תלמיד ותלמידה מצאו אוחן קשבת אצל האחות, בגיל הרך ובגיל ההתבגרות. ילד או ילדה אשר חשו בכאב ראש או בכאב בטן או במצוקה כלשהי, חדר האחות היה להם למקלט. ... כל אלה נעלמו מהנוף עקב קיצוצים תקציביים, שינויים במערך הרפואה בארץ, ואף עקב שינוי בגישת ממשלות ישראל לאופן מתן שירותי רווחה ובריאות” (בג”צ 10794/05 דודי לנדאו נ’ מדינת ישראל, טרם פורסם, 26.8.2007).

לאחרונה חל שינוי כאשר בשנת הלימודים הקודמת (תשע”ב), לאחר ששוב הוכח שההפרטה איננה הפתרון היעיל, ולאחר שעלו טענות בבית המשפט לפיהן החברה זכתה במכרז באופן לא תקין, ולאחר שנודע עד כמה חמורים נתוני הביצוע של הזכיינית, הודיע משרד הבריאות כי הוא לוקח על עצמו את הספקת השירות במחוז הדרום ואשקלון. במקביל, למרבה האכזבה, שוב יצא מכרז חדש למחוזות הארץ האחרים ובהם החליטה הממשלה על המשך הפרטת השירות. מאות אלפי הורים ברחבי הארץ יכולים לתהות יחד איתנו מדוע רוב תלמידי הארץ צריכים להמשיך לסבול מהמשך “ניסויים במיקור חוץ”, במה זכה מחוז הדרום?

אנו פונים אל נבחרי הכנסת החדשים:

הבטיחו כי תפעלו לשיקום שירותי בריאות התלמיד בכנסת ה-19. דירשו מראשי הסיעות, קואליציה ואופוזיציה כאחד, לפעול להחזרת שירותי בריאות התלמיד לידי משרד הבריאות והחזרת האחות לבתי הספר.

לפרטים נוספים:

רמי אדוט, האגודה לזכויות האזרח 054:9773257

ע”ד חן שמילו, ההסתדרות הרפואית בישראל 03:6100439

השתלשלות האירועים בשירות בריאות התלמיד היא דוגמה מצערת להפרטה ההרסנית בשירותים הציבוריים בישראל. להלן תמצית המהלך שעבר השירות:

עד שנת 1997 – רשויות מקומיות, קופת חולים כללית ומשרד הבריאות עסקו בהספקת השירות והאחיות שהו בבתי הספר, לכל הפחות בחלקם.

בשנת 1997 – חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994, תוקן ושירות בריאות התלמיד עוגן בתוספת השלישית לחוק. משמע, השירות ניתן באחריות ובתקצוב ישיר של משרד הבריאות. משנת 1997 השירות ניתן על ידי משרד הבריאות באמצעות האגודה לבריאות הציבור שפעלה כקבלן כוח אדם של משרד הבריאות, אך האחריות על השירות כולו היתה על המשרד.

באמצע שנות האלפיים – צומצמו תקציבי השירות: בשנת 2003 היה תקציב השירות כ-83.5 מיליון שקלים ועד שנת 2006 הוא קוצץ לכ-63 מיליון שקלים, בהתאם ההשקעה בכל תלמיד היתה בשנת 2001 כ-78 שקלים לתלמיד, ובשנת 2006 כ-55 שקלים לתלמיד בלבד. כתוצאה מכך האחות נעלמה מבתי הספר שכן השתרשה תפיסה לפיה השירות נבחן בעיקר לפי הספק חיסונים ובדיקות גדילה וסינון שניתן לבצעם בדקות ספורות. חדר האחות הפך למחסן, והאחות כבר לא הגיעה לשיבות בית הספר, לא הגיעה לביקורי בית, לא ביצעה בקרה תברואתית, לא יכלה לאתר הפרעות התפתחות לאורך זמן, לא הגישה עזרה ראשונה במקרים שאינם מצריכים פינוי, לא הפעילה תכניות הדרכה ומניעה, ובקצרה, לא הייתה עוד "מקלט ואוזן קשבת" כדברי השופטת בייניש.

בשנת 2006 – בלחץ משרד האוצר הוחלט כי השירות יסופק על ידי האגודה לבריאות הציבור לא עוד כקבלן כוח אדם, אלא כקבלן שירותים (למעשה, מדובר בתהליך ההפרטה שבו הוציאה המדינה את השירות מידיה) השירות ניתן לאגודה בהליך פטור ממכרז למשך 3 שנים. נוסף על כך, השירות פוצל כך שתחום העזרה הראשונה לבתי ספר ניתן על ידי גורם חיצוני לבית הספר, תחילה על ידי מד"א ואחר כך על ידי חברת נטל"י. בשנים אלה התדרדר השירות גם על פי מדדים כמותיים: בדיקות ירדו מסל השירותים, שנתונים שלמים של תלמידים הוצאו מזכאות לחלק מהבדיקות וכיסוי החיסונים ירד.

בשנת 2010 – בינואר 2010 פרסם מבקר המדינה את הדוח השנתי שלו לשנת 2009 (דוח 60א) ובו מבקר המדינה מתח ביקורת חריפה על האופן שבו הופרט השירות ועל הפיקוח הבעייתי שמבצע משרד הבריאות. לקראת פרסום הדוח, ביולי 2009 פרסמה הממשלה מכרז להספקת השירות. חברת נטל"י בע"מ, חברה למטרות רווח, זכתה גם במכרז זה (נוסף על המכרז להספקת שירות עזרה ראשונה לבתי ספר). הגופים שהפסידו במכרז עתרו נגד הזכייה של נטל"י והשירות כולו נכנס לתהליך ארוך ומתיש של התדיינויות משפטיות שהוסיף חוסר ודאות לשירות ולאחיות המועסקות בשירות. נטל"י התקשתה ועודנה מתקשה להפעיל את השירות כראוי, לפי המדדים הכמותיים, ונמצאו גם בעיות קשות בתנאי העבודה של האחיות בשירות.

בשנת 2011 – זכייתה של חברת נטל"י נמצאה פגומה על ידי בית המשפט ואולם משרד הבריאות ביקש להאריך את המכרז עם נטל"י עד להחלטה על פתרון המצב, בית המשפט העליון נזף במדינה על התארכות התהליך ועל הנזק שנגרם לתלמידים כתוצאה מכך. מכרז חדש פורסם אך גם הוא בוטל בהודעה של סגן שר הבריאות, יעקב ליצמן,

שהודעה בפומבי שחלק מההצעות שהציגו הזכייניות היו הצעות הפסדיות ובחלק האחר נפלו פגמים שחייבו את ביטול המכרז. ככל הנראה תרמה לכך העובדה שהמכרז כולו תוקצב על ידי משרד האוצר בחסר.

תחילת שנת 2012 – בינואר הודיע משרד הבריאות כי הוא מבטל את המכרז ולוקח לידי הפעלה ישירה של מחוזות הדרום ואשקלון. לפי ההודעה, שאר חלקי הארץ יקבלו שירות על ידי זכייני שייבחר במכרז חדש. במכרז החדש שפורסם התחייבה המדינה לתקציב של 94 מיליון בשנת 2013 (96 מיליון ב-2014), בעוד שבשנת 2006, כאשר הופעל השירות על ידי המדינה, היה תקציב השירות כ-64 מיליון שקלים – תוספת של 30 מיליון שקלים להפעלת השירות המופרט בידי חברה למטרות רווח. בהודעות פומביות המדינה הודיעה כי הופקו המסקנות והלקחים מהניסיון הקודם.

אמצע 2012 – בית המשפט העליון מפרסם פסק-דין (בעתירה שהגישה ההסתדרות הרפואית החתומה על מסמך זה) ובו ביקורת חריפה על התנהלות המדינה בשירות. בית המשפט העליון קבע כי המדינה כשלה הן כשתיקצבה את השירות כולו בחסר, והן בכך כשלא הפעילה פיקוח הולם וקראה שוב למדינה לשקול את החזרת השירות לידי המדינה. בסוף שנת הלימודים האחרונה תשע"ב פרסם משרד הבריאות הודעה לפיה המצב בדרום ובאשקלון אכן השתפר בעקבות הפעלת השירות על ידי המדינה. בחודש דצמבר 2012 פרסם מרכז אדוה דוח לפיו בשנת 2012, לאחר שהועבר השירות בנגב ובאשקלון לידי משרד הבריאות היה כיסוי החיסונים במחוז הדרום:

שנת 2012 לאחר שהולאם השירות	שנת 2011	
90%	66%	כיתות א'
90%	64%	כיתות ב'
87%	36%	כיתות ג'

דוח אדוה אישש את מה שהצביעו עליו אנשי המקצוע עוד קודם – השירות בידי המדינה הוא זול ואפקטיבי יותר.

אוקטובר 2012 – המכרז החדש הושלם. חברת נטל"י שוב זכתה יחד עם חברת פמי-פרימיום (שתי החברות יחלקו את אזורי המרכז, הצפון וירושלים). שוב יוצא השירות לדרך חדשה-ישנה, שוב מופרט השירות והפעם גם מופצל, שוב אין דרישה להחזיר את האחיות באופן קבוע לבתי הספר ולהשיב לתלמידי ישראל את ההשגחה הרפואית להם זכאים.

מנכ"ל האגודה לזכויות האזרח
מר חגי אלעד

מ"מ יו"ר ההסתדרות הרפואית בישראל
וי"ר ארגון רופאי המדינה
ד"ר יצחק זיו-נר

לפרטים נוספים: